

Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine
Агенција за безбједност хране Босне и Херцеговине
Food Safety Agency of Bosnia and Herzegovina

SMJERNICE O SLUŽBENIM KONTROLAMA

za sprečavanje prevara i obmana na tržištu Bosne i Hercegovine
koje se odnose na imitacije hrane i jakih alkoholnih pića zaštićenih u
Bosni i Hercegovini i Evropskoj uniji

Mostar, 2026. godine

SMJERNICE O SLUŽBENIM KONTROLAMA

za sprečavanje prevara i obmana na tržištu Bosne i Hercegovine
koje se odnose na imitacije hrane i jakih alkoholnih pića zaštićenih u
Bosni i Hercegovini i Evropskoj uniji

Sadržaj

Uvod	5
Pregled propisa u EU koji se primjenjuju na hranu i jaka alkoholna pića sa zaštićenim oznakama....	6
Hrana (ZOP, ZOGP i GTS)	6
Jaka alkoholna pića (GI – Geografske oznake)	6
Šta je Uredba 2017/625, poznata kao Uredba o službenim kontrolama?	7
Zašto je Uredba 2017/625 važna za proizvode sa zaštićenim oznakama?	7
Znak oznake u sistemu kvaliteta hrane u EU.....	7
Pregled propisa u Bosni i Hercegovini i EU koji se primjenjuju na hranu i jaka alkoholna pića sa geografskim oznakama	9
Zašto bi trebalo registrovati oznaku porijekla, oznaku geografskog porijekla i oznaku garantovano tradicionalnog specijaliteta?	9
Znak oznake u Bosni i Hercegovini	11
Opis zaštite	12
Šta se zabranjuje zaštitom?	13
Osnovni zahtjevi koji se odnose na službenu kontrolu za proizvode sa zaštićenim oznakama u EU	13
Osnovni zahtjevi za jaka alkoholna pića sa geografskim oznakama u EU	14
Pravni okvir u Evropskoj uniji	14
Porijeklo i proizvodnja.....	15
Sirovine.....	15
Odležavanje	15
Označavanje	15
Službena kontrola.....	15
Registri zaštićenih oznaka	16
Šta je eAmbrosia - EU register of Geographical Indications?.....	16
(EU registar oznaka geografskog porijekla).....	16
Kako koristiti eAmbrosiu?	18
Šta je GI view?	18
(Alat za pretragu i pregled geografskih oznaka)	18
Šta možete pronaći u GI view-u?	18
Zašto je koristan GI view?	18
Kako koristiti GI view?	19
Prevara i obmana: Definicije i primjeri.....	19
Ključne karakteristike prevare u vezi sa hranom	20

Pravni okvir za poduzimanje mjera za suzbijanje prevare u vezi s hranom koje se odnose na imitacije proizvoda u EU i Bosni i Hercegovini	21
Službene kontrole u Evropskoj uniji (EU)	21
Službene kontrole u Bosni i Hercegovini	21
Praćenje i kontrole prevara povezanih s hranom	24
IMSOC – Information Management System for Official Controls (Informacijski sistem za službene kontrole)	24
TRACES	25
iRASFF	25
AAC	25
Mreža za prevare povezane s hranom (<i>Food Fraud Network, FFN</i>)	27
Sistem brzog uzbunjivanja za hranu i hranu za životinje u Bosni i Hercegovini	27
Prilog I. Kategorije prevara povezanih s hranom	30
Prilog II. Primjeri analitičkih rješenja autentičnosti hrane	33

LISTA SKRAĆENICA

SKRAĆENICA	OBJAŠNJENJE
BiH	Bosna i Hercegovina
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
RS	Republika Srpska
BD	Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine
EU	Evropska unija
EZ	Evropska zajednica
EC	Evropska komisija
EN	Evropska norma
FSA BiH	Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine
GO	Geografske oznake
ZOP	Zaštićena oznaka porijekla
ZOGP	Zaštićena oznaka geografskog porijekla
GTS	Garantovano tradicionalni specijalitet
e-AMBROSIA	Evropski registar oznaka geografskog porijekla
GI-VIEW	Portal geografskih oznaka
IMSOC	Informacijski sistem za službene kontrole
TRACES	Sistem za praćenje i certificiranje trgovine životinjama, hranom i hranom za životinje unutar i izvan EU
AAC	Sistem za saradnju država članica EU-a kod slučajeva prevara s hranom
iRASFF	Integrisani sistem za brzo uzbunjivanje u vezi hrane i stočne hrane
FFN	Mreža za prevare povezane s hranom
EFSA	Evropska agencija za sigurnost hrane
EIUPD	Centralna agencija Evropske unije zadužena za upravljanje registracijom pečata
DG SANTE	Glavna direkcija za zdravlje i sigurnost hrane
JRC	Zajednički istraživački centar
OLAF	Evropski ured za borbu protiv prevara

Uvod

Očuvanje autentičnosti prehrambenih proizvoda i zaštita potrošača predstavlja jedno od ključnih pitanja savremenog prehrambenog sistema, naročito u uslovima sve kompleksnijeg tržišta na kojem se sve češće pojavljuju proizvodi s netačnom ili obmanjujućom informacijom o proizvodu. Ove Smjernice imaju ulogu u sprečavanju prevara i obmana na tržištu, naročito kada je riječ o imitacijama proizvoda koji su zaštićeni oznakama geografskog porijekla, tradicionalnog ugleda ili posebnih kvaliteta, kako u Bosni i Hercegovini tako i u Evropskoj uniji.

Zaštićeni proizvodi, poput onih koji nose oznaku "zaštićena oznaka porijekla" (ZOP), "zaštićena oznaka geografskog porijekla" (ZOGP) ili "garantovano tradicionalni specijalitet" (GTS), predstavljaju značajan segment prehrambenog tržišta. Njihova vrijednost se zasniva na jedinstvenim karakteristikama, tradiciji i reputaciji, te stoga postaju česte mete falsifikovanja, zloupotrebe naziva i vizualnih imitacija. Takve pojave ne samo da nanose ekonomsku štetu autentičnim proizvođačima, već i ozbiljno narušavaju povjerenje potrošača i integritet tržišta.

Cilj ovih Smjernica jeste pružanje informacija u pogledu značaja službenih kontrola usmjerenih na sprečavanje prevara i imitaciju zaštićenih proizvoda, uz poseban naglasak na inspekcijska tijela, procedure nadzora te mjere koje se poduzimaju u slučaju utvrđenih nepravilnosti. Smjernice imaju za svrhu da povećaju informiranost o zaštiti domaćih i evropskih proizvoda, unaprijede pravednu tržišnu konkurenciju i ojačaju povjerenje potrošača u ispravnost, kvalitet i autentičnost prehrambenih proizvoda koji se nalaze na tržištu Bosne i Hercegovine.

Primjenjuju se na hranu i jaka alkoholna pića koja imaju koristi od zaštićenih oznaka u BiH i EU. Vina i aromatizirana vina nisu obuhvaćena ovim smjernicama.

Pregled propisa u EU koji se primjenjuju na hranu i jaka alkoholna pića sa zaštićenim oznakama

U Evropskoj uniji postoje posebni propisi koji se primjenjuju na prehrambene proizvode i jaka alkoholna pića sa zaštićenim oznakama. Ti propisi razvrstani su prema vrstama proizvoda:

Hrana (ZOP, ZOGP i GTS)

- Uredba (EU) 2024/1143 Evropskog parlamenta i Vijeća od 11. aprila 2024. o oznakama geografskog porijekla za vino, jaka alkoholna pića i poljoprivredne proizvode, te garantovano tradicionalnim specijalitetima i neobaveznim izrazima kvaliteta za poljoprivredne proizvode, izmjeni uredbi (EU) br. 1308/2013, (EU) 2019/787 i (EU) 2019/1753 te stavljanju van snage Uredbe (EU) br. 1151/2012.
- Delegirana uredba Komisije (EU) 2025/27 od 30. oktobra 2024. o dopuni Uredbe (EU) 2024/1143 Evropskog parlamenta i Vijeća o pravilima o registraciji i zaštiti oznaka geografskog porijekla, garantovano tradicionalnih specijalitetima i neobaveznih izraza kvaliteta te o stavljanju van snage Delegirane uredbe (EU) br. 664/2014.
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2025/26 od 30. oktobra 2024. o utvrđivanju pravila za primjenu Uredbe (EU) 2024/1143 Evropskog parlamenta i Vijeća u pogledu registracija, izmjena, poništenja, provođenja zaštite, označavanja i obavješćavanja u vezi s oznakama geografskog porijekla i garantovano tradicionalnim specijalitetima te o izmjeni Provedbene uredbe (EU) 2019/34 u pogledu oznaka geografskog porijekla u sektoru vina i o stavljanju van snage provedbenih uredaba (EU) br. 668/2014 i (EU) 2021/1236.
- Uredba (EU) 2017/625 Evropskog parlamenta i Vijeća od 15. marta 2017. o službenim kontrolama i drugim službenim aktivnostima kojima se osigurava primjena propisa o hrani i hrani za životinje, pravila o zdravlju i dobrobiti životinja, zdravlju bilja i sredstvima za zaštitu bilja.
- Uredba (EU) 2013/1308 Evropskog parlamenta i Vijeća od 17. januara 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda, primjenjiva na vino i maslinovo ulje sa oznakama.

Jaka alkoholna pića (GI – Geografske oznake)

- Uredba (EU) 2024/1143 Evropskog parlamenta i Vijeća od 11. aprila 2024. o oznakama geografskog porijekla za vino, jaka alkoholna pića i poljoprivredne proizvode, te garantovano tradicionalnim specijalitetima i neobaveznim izrazima kvaliteta za poljoprivredne proizvode, izmjeni uredbi (EU) br. 1308/2013, (EU) 2019/787 i (EU) 2019/1753 te stavljanju van snage Uredbe (EU) br. 1151/2012.
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2025/26 od 30. oktobra 2024. o utvrđivanju pravila za primjenu Uredbe (EU) 2024/1143 Evropskog parlamenta i Vijeća u pogledu registracija, izmjena, poništenja, provedbe zaštite, označavanja i obavješćavanja u vezi s oznakama geografskog porijekla i garantovano tradicionalnim specijalitetima te o izmjeni Provedbene uredbe (EU) 2019/34 u pogledu oznaka geografskog porijekla u sektoru vina i o stavljanju van snage provedbenih uredbi (EU) br. 668/2014 i (EU) 2021/1236.
- Uredba (EU) 2019/787 Evropskog parlamenta i Vijeća od 17. aprila 2019. o definisanju, opisivanju, prezentovanju i označavanju jakih alkoholnih pića, upotrebi naziva jakih alkoholnih pića u prezentovanju i označavanju drugih prehrambenih proizvoda, zaštiti

oznaka geografskog porijekla za jaka alkoholna pića, upotrebi etilnog alkohola i destilata poljoprivrednog porijekla u alkoholnim pićima.

- Delegirana uredba Komisije (EU) 2021/1465 od 6. jula 2021. o izmjeni Uredbe (EU) 2019/787 Evropskog parlamenta i Vijeća u pogledu definicije aluzija na pravne nazive jakih alkoholnih pića ili na oznake geografskog porijekla za jaka alkoholna pića i u pogledu njihove upotrebe pri opisivanju, prezentovanju i označavanju jakih alkoholnih pića koja nisu jaka alkoholna pića koja se navode u aluziji.

Šta je Uredba 2017/625, poznata kao Uredba o službenim kontrolama?

- **Puni naziv:** Uredba (EU) 2017/625 Evropskog parlamenta i vijeća od 15. marta 2017. o službenim kontrolama i drugim službenim aktivnostima kojim se osigurava primjena propisa o hrani i hrani za životinje, pravila o zdravlju i dobrobiti životinja, zdravlju bilja i sredstvima za zaštitu bilja.
- **Cilj:** Osigurati da hrana i životinjski proizvodi u EU budu sigurni i da se poštuju pravila kvaliteta i oznaka, te omogućuje efikasnije otkrivanje prevara. Zamijenila je ranije uredbe (npr. 882/2004) i objedinjena je za sve vrste službenih kontrola.

Zašto je Uredba 2017/625 važna za proizvode sa zaštićenim oznakama?

- **Službene kontrole:** Provjerava se da proizvodi sa oznakama ZOP, ZOGP, GTS i geografske oznake za alkoholna pića stvarno zadovoljavaju registrovane specifikacije,
- **Prevenција prevara i obmana:** Sprečava korištenja zaštićenih naziva bez prava,
- **Praćenje i nadzor:** Nacionalna tijela moraju redovno provoditi inspekcije, testiranja i provjere dokumentacije,
- **Koordinacija EU:** Omogućava razmjenu informacija između država članica o proizvodima sa zaštićenim oznakama i eventualnim problemima.

Ukratko:

Uredba 1143/2024 → "Šta je oznaka i kako se štiti"

Uredba 625/2017 → "Ko provjerava da je sve ispravno-službene kontrole"

Uredba 2019/787 → "Isto to, ali za jaka alkoholna pića"

Znak oznake u sistemu kvaliteta hrane u EU

Evropska unija štiti određene prehrambene proizvode i jaka alkoholna pića putem sistema zaštićenih oznaka kvaliteta. Ove oznake garantuju autentičnost proizvoda, visok kvalitet i poštivanje tradicije proizvodnje. Proizvodi koji nose ove oznake ne smiju se proizvoditi ili označavati bez odgovarajuće registracije i odobrenja nadležnih tijela. EU koristi tri glavne vrste oznaka, koje služe zaštititi autentičnosti proizvoda i prevenciji prevara na tržištu:

● PDO – Zaštićena oznaka porijekla

- Izgled: Znak je okruglog oblika, vanjski dio kruga ispunjen je žutom bojom, dok je unutrašnjost kruga ispunjena crvenom bojom.
- U sredini kruga se nalazi se motiv polja i neba u žutoj boji, okružen žutim zvjezdicama. Tekst uz rub : **“PROTECTED DESIGNATION OF ORIGIN”** u crvenoj boji.
- Ova oznaka znači da su sve faze proizvodnje, prerade i pripreme izvedene u istom geografskom području.

● PGO – Zaštićena oznaka geografskog porijekla

Izgled: Znak je okruglog oblika, vanjski dio kruga ispunjen žutom bojom, dok je unutrašnjost kruga ispunjena plavom bojom.

- U sredini kruga se nalazi motiv polja i neba u žutoj boji, okružen žutim zvjezdicama. Tekst uz rub: **“PROTECTED GEOGRAPHICAL INDICATION”** u plavoj boji.
- Ova oznaka označava da je barem jedna faza (proizvodnja, prerada ili priprema) povezana s određenim područjem.

● TSG – Garantovano tradicionalni specijalitet

- Izgled: Znak je okruglog oblika, vanjski dio kruga ispunjen je žutom bojom, dok je unutrašnjost ispunjena plavom bojom.
- Sredina kruga je prazna i okružena žutim zvjezdicama. Tekst uz rub: **„TRADITIONAL SPECIALITY GUARANTEED”** u plavoj boji.
- Ova oznaka se odnosi na proizvode koji imaju tradicionalni sastav ili način proizvodnje, bez obzira na porijeklo.

Sve tri oznake potiču iz Uredbe (EU) br. 2024/1143 i koriste se širom EU kao garancija autentičnosti i zaštite od prevare. Ove oznake jasno informišu potrošača o porijeklu i kvaliteti, a proizvođačima daju pravnu zaštitu od zloupotrebe imena.

Primjeri proizvoda sa zaštićenim oznakama EU:

Nekoliko istaknutih primjera proizvoda sa zaštićenim oznakama EU — podijeljenih prema vrstama oznaka: (ZOP, ZOGP i GTS).

● PDO – Zaštićena oznaka porijekla

➔ Cijela proizvodnja mora biti u određenom području.

- Parmigiano Reggiano (Italija) – poznati “parmezan”, potpuno proizveden u regiji Parma.
- Roquefort (Francuska) – sir od ovčjeg mlijeka, dozrijeva u špiljama Roqueforta.
- Prosciutto di Parma (Italija) – pršut sušen isključivo u okolini Parme.

- Olio Toscano (Italija) – ekstra djevičansko maslinovo ulje iz Toskane.
- Maslac iz Like (HR) – primjer hrvatskog „PDO-ZOP“ proizvoda.

● PGI – Zaštićena oznaka geografskog porijekla

➔ Dovoljno je da barem jedna faza (npr. prerada) potječe iz područja.

- Nürnberger Rostbratwurst (Njemačka) – kobasice proizvedene u Nürnbergu.
- Edam Holland (Holandija) – sir koji se proizvodi po tradicionalnom holandskom postupku.
- Slavonski kulen (Hrvatska) – tradicionalna kobasica s geografskom zaštitom.
- Bayerisches Bier (Njemačka) – pivo s oznakom „PGI-ZOGP“.
- Pane Toscano (Italija) – hljeb iz Toskane, bez soli, po starom receptu.

● TSG – Garantovano tradicionalni specijalitet

➔ Štiti recept i način izrade, ne geografsko porijeklo.

- Pizza Napoletana (Italija) – originalna napuljska pizza, pečena na 485°C.
- Mozzarella – tradicionalna metoda izrade svježeg sira.
- Jamón Serrano (Španija) – tradicionalni sušeni španski pršut.
- Falusi kolbász (Mađarska) – tradicionalna kobasica prema starom receptu.

Ukratko:

- PDO → *“Potpuno iz jednog područja”*
- PGI → *“Djelimično iz područja”*
- TSG → *“Tradicijski recept”*

Pregled propisa u Bosni i Hercegovini i EU koji se primjenjuju na hranu i jaka alkoholna pića sa geografskim oznakama

Zaštita prehrambenih proizvoda kroz oznake porijekla, oznake geografskog porijekla i oznake garantovano tradicionalnog specijaliteta u Bosni i Hercegovini regulisana je sljedećim propisima:

- Pravilnikom o sistemima kvaliteta za prehrambene proizvode (“Službeni glasnik BiH”, broj 90/18),
- Pravilnikom o izgledu i načinu korištenja zaštićenog znaka oznake porijekla, oznake geografskog porijekla i oznake garantovano tradicionalnog specijaliteta prehrambenih proizvoda (“Službeni glasnik BiH”, broj 82/19),
- Pravilnikom o definisanju, opisivanju, prezentovanju, označavanju i zaštiti geografskih oznaka jakih alkoholnih pića (Službeni glasnik BiH, broj 81/12).

Zašto bi trebalo registrovati oznaku porijekla, oznaku geografskog porijekla i oznaku garantovano tradicionalnog specijaliteta?

Registracija proizvoda kao oznaka porijekla (ZOP), zaštićeno geografsko porijeklo (ZOGP) ili garantovani tradicionalni specijalitet (GTS) pruža višestruku zaštitu i prednosti, jer ne samo da omogućava pravnu zaštitu imena proizvoda i sprečava zloupotrebu od strane neautorizovanih proizvođača, već i povećava ekonomsku vrijednost proizvoda kroz veću prepoznatljivost, mogućnost

postizanja povoljnijih tržišnih cijena i podršku lokalnoj privredi, dok istovremeno jača konkurentnost na tržištu, promoviše autentičnost, tradiciju i kvalitet, te gradi povjerenje potrošača i reputaciju brenda:

UREDBA (EU) BR. 2019/787, ČLAN 21
Registrovani nazivi zaštićeni su od: • bilo kakvog direktnog ili indirektnog komercijalnog korištenja registrovanog naziva za proizvode koji nisu obuhvaćeni registracijom, ako su ti proizvodi uporedivi s proizvodima registrovanim pod tim nazivom, ili ako se korištenjem tog naziva iskorištava ugled zaštićenog naziva, uključujući kad se ti proizvodi koriste kao sastojak; • bilo kakve zloupotrebe, oponašanja ili podsjećanja, čak i ako je označeno pravo porijeklo proizvoda, ili ako je naziv proizvoda preveden, ili ako mu je dodan izraz poput „stil“, „tip“, „metoda“, „kako se proizvodi u“, „imitacija“, „aroma“, „poput“ ili slično, uključujući slučajeve kada se ti proizvodi koriste kao sastojak; • svake druge lažne oznake ili oznake koja dovodi u zabludu u pogledu izvora, porijekla, prirode ili bitnih svojstava proizvoda u opisivanju, prezentovanju ili označavanju proizvoda koja može stvoriti pogrešnu predodžbu o porijeklu proizvoda; • svih drugih postupaka kojima bi se potrošača moglo zavarati o pravom porijeklu proizvoda.
PRAVILNIK O SISTEMIMA KVALITETA ZA PREHRAMBENE PROIZVODE („SLUŽBENI GLASNIK BIH“, BROJ 90/18), ČLAN 19. (ZAŠTITA OZNAKE)
(1) Registrovana oznaka porijekla i oznaka geografskog porijekla štite se od: a) bilo kakve direktne ili indirektno komercijalne upotrebe registrovane oznake za proizvode koji nisu obuhvaćeni registracijom, kao i onih proizvoda sličnih proizvodima registrovanim pod tom oznakom ili u onoj mjeri u kojoj korištenje oznake iskorištava ugled zaštićene oznake, uključujući kada se ti proizvodi koriste kao sastojak; b) bilo kakve zloupotrebe, imitacije ili podsjećanja, čak i ako je naznačeno istinito geografsko porijeklo proizvoda ili usluga, ili ako je naziv proizvoda preveden, ili ako se zaštićenoj oznaci dodaju riječi: "stil", "tip", "način", "po postupku", "metoda", "kao što se proizvodi u", "imitacija" ili slično, uključujući slučajeve kada se ti proizvodi koriste kao sastojak; c) bilo kakve lažne informacije koje mogu dovesti u zabludu potrošača u odnosu na pravo porijeklo, prirodu ili suštinski kvalitet prehrambenog proizvoda, istaknute na unutrašnjoj ili vanjskoj ambalaži, materijalu ili dokumentu koji se odnosi na proizvod i pakovanje proizvoda u kontejner, koji bi stvorio pogrešan utisak o porijeklu proizvoda; d) bilo kojeg drugog postupka koji može dovesti u zabludu potrošača u odnosu na pravo porijeklo prehrambenog proizvoda.

Sistem zaštićenih oznaka kvalitete pruža pravnu zaštitu proizvodima protiv imitacija i zloupotreba unutar EU, ali i izvan nje, kroz međunarodne sporazume. Proizvođači koji koriste ove oznake mogu imati konkurentne prednosti na tržištu, jer potrošači prepoznaju i cijene proizvode koji garantuju kvalitetu i tradiciju. Važno je dati zaštitu nazivima uključenim u registar kako bi se osiguralo njihovo pošteno korištenje i kako bi se spriječile prakse koje potrošača mogu dovesti u zabludu.

- **Implementacija u EU:** Svaka država članica odgovorna je za implementaciju i provođenje zaštite ovih oznaka na svom teritoriju, uključujući inspekciju, nadzor i sankcionisanje neovlaštene upotrebe. Ovaj sistem omogućava koordiniranu zaštitu proizvoda i osigurava dosljednu primjenu pravila širom Unije.
- **Implementacija izvan EU:** Zaštita se proširuje i na zemlje izvan EU putem bilateralnih i multilateralnih trgovinskih sporazuma, koji omogućavaju priznavanje i zaštitu ovih oznaka u partnerskim državama. Time se širi utjecaj sistema zaštite, čime se dodatno štite autentični proizvodi i potrošači na globalnom tržištu.

Tri ključne dimenzije zaštite oznaka geografskog porijekla: (ZOP, ZOGP i GTS)

1. Pravna zaštita

- **Sprečava neovlaštenu upotrebu:** Samo registrovani proizvođači imaju pravo koristiti oznaku na proizvodu,
- **Borba protiv prevare i imitacije:** zaštita od proizvoda koji se predstavljaju kao „autentični“ ali nisu,
- **Pravni osnov:** U slučaju zloupotrebe, proizvođači mogu pokrenuti pravne postupke.

2. Tržišna i komercijalna vrijednost

- **Veća prepoznatljivost:** Kupci lakše prepoznaju proizvode sa specifičnim kvalitetama i porijeklom,
- **Mogućnost naplate „visoke“ cijene:** Zaštićeni proizvodi često postižu veću cijenu zbog autentičnosti i kvaliteta,
- **Olakšana promocija i marketing:** Označavanje proizvoda kao ZOP/ZOGP/GTS pomaže u brendiranju i plasmanu na tržište.

3. Kulturna i tradicijska vrijednost

- **Očuvanje tradicije:** Registracija čuva tradicionalne metode proizvodnje i lokalne recepture,
- **Regionalni identitet:** Povezuje proizvod sa određenim područjem i zajednicom koja ga proizvodi,
- **Podrška lokalnoj ekonomiji:** Povećava vidljivost lokalnih proizvođača.

U Bosni i Hercegovini primjenjuju se nacionalni simboli i oznake za prehrambene proizvode certificirane u skladu s Pravilnikom o sistemima kvaliteta za prehrambene proizvode („Službeni glasnik BiH“, broj 90/18). Tri vrste ovih zaštitnih oznaka služe da istaknu porijeklo proizvoda i povežu ga s određenim geografskim područjem, visokim kvalitetom i dugogodišnjom tradicijom proizvodnje. Svaka od ovih oznaka nosi specifičnu funkciju i značaj, što omogućava jasno razlikovanje proizvoda i osigurava zaštitu autentičnosti na tržištu.

Znak oznake u Bosni i Hercegovini

1. Zaštićena oznaka porijekla (ZOP)

- Proizvod potiče u potpunosti iz određenog geografskog područja,
- Svi koraci proizvodnje, prerade i pripreme obavljaju se u tom području,
- Kvalitet i osobine proizvoda u potpunosti zavise od geografskog porijekla.

2. Zaštićena oznaka geografskog porijekla (ZOGP)

- Najmanje jedna faza proizvodnje ili pripreme povezana je sa određenim geografskim područjem,
- Proizvod može imati sirovine izvan regije, ali bar dio proizvodnog procesa se vezuje za tu lokaciju.

3. Garantovano tradicionalni specijalitet (GTS)

- Fokus je na tradicionalnoj recepturi ili načinu proizvodnje, bez obzira na geografsko porijeklo,
- Ne vezuje proizvod za određeno područje, već garantuje autentičnost i tradicionalnost.

Opis zaštite

1. Registracija proizvoda

- Proizvođač podnosi zahtjev za zaštitu oznake nadležnom organu.

2. Procjena i odobrenje

- Provjerava se da li proizvod ispunjava uslove (porijeklo, receptura, kvalitet).

3. Upis u registar zaštićenih oznaka

- Nakon odobrenja, proizvod dobija pravo da nosi ZOP, ZOGP ili GTS oznaku.

4. Službena kontrola i praćenje

- Provodi se redovna kontrola da bi se spriječile zloupotrebe i krivotvorenje.

Šta se zabranjuje zaštitom?

- Korištenje sličnih naziva koji bi mogli zbuniti potrošače (npr. “hercegovački tip pršuta”),
- Lažno označavanje mjesta porijekla ili vrste proizvoda,
- Korištenje zaštićene oznake bez odobrenja.

Osnovni zahtjevi koji se odnose na službenu kontrolu za proizvode sa zaštićenim oznakama u EU

Za proizvode sa zaštićenim oznakama u Evropskoj uniji (ZOP, ZOGP i GTS) propisani su osnovni zahtjevi službene kontrole, kojima se osigurava autentičnost proizvoda, njegov kvalitet i zaštita same oznake. Ovi zahtjevi jednako se primjenjuju i na proizvode iz Bosne i Hercegovine, naročito na one za koje je predviđena zaštita na nivou EU ili koji se planiraju izvoziti na tržište EU. Da bi se osigurala potpuna zaštita i kontrola proizvoda sa zaštićenim oznakama, svaki proizvod mora proći kroz detaljan proces registracije i definisanja tehničke specifikacije koja jasno opisuje njegov sastav, način proizvodnje i geografsko porijeklo.

1. Registracija i specifikacija proizvoda

- Registracija kod nadležnog tijela,
- Odobrena specifikacija (naziv, geografsko područje, sastav, način proizvodnje)

2. Kontrola proizvodnog procesa

- Provjera porijekla sirovina,
- Provjera proizvodnog procesa i higijene,
- Inspekcije, uzorkovanje, laboratorijske analize.

3. Kontrola označavanja

- Ispravno označavanje odgovarajućom oznakom (ZOP, ZOGP i GTS),
- Jasno naznačeno geografsko porijeklo ili tradicija,
- Sprečavanje obmane potrošača.

4. Sankcije i mjere

- Povlačenje proizvoda koji ne zadovoljavaju zahtjeve,
- Novčane kazne ili druge sankcije za proizvođače.

5. Neovisne i redovne službene kontrole

- Inspekcije se provode redovno i prema kategorizaciji rizika.

Primjer: Maslinovo ulje “extra virgin”

Šta se dogodilo: Maslinovo ulje niže kvalitete je miješano sa suncokretovim ili sojinim uljem i prodavano je kao “extra virgin” maslinovo ulje.

Zašto je prevara: Kupci plaćaju premium cijenu za proizvod koji ne ispunjava standarde kvalitete i hemijske specifikacije za “extra virgin”.

Posljedice: Povlačenje proizvoda, kazne i gubitak povjerenja potrošača.

Zaključci:

- Oznaka “extra virgin” ne garantuje automatski da je proizvod zaista vrhunskog kvaliteta — korisno je tražiti dodatne potvrde, informacije o porijeklu i reputaciji brenda,
- Porijeklo ulja, i posebno provođenja nadzora i analiza, važni su za zaštitu potrošača,
- Za proizvođače: važno je jačanje sistema službene kontrole, testiranja i transparentnosti lanca proizvodnje.
- Registar Evropske unije pruža informacije potrošačima i onima koji su uključeni u trgovinu. Javno su dostupni ažurirani registar zaštićenih oznaka porijekla i zaštićenih geografskih oznaka, kao i ažurirani registar garantovano tradicionalnih specijaliteta u Evropskoj uniji.

Osnovni zahtjevi za jaka alkoholna pića sa geografskim oznakama u EU

Jako alkoholno piće je alkoholno piće koje ima minimalnu alkoholnu jačinu 15% (sa nekim izuzecima likera od jaja ili avokada za koji je minimalna jačina alkohola 14%) i koji ispunjava uslove iz Uredbe (EU) 2019/787. U Evropskoj uniji, osnovni zahtjevi za jaka alkoholna pića sa zaštićenim geografskim oznakama (ZOP i ZOGP) definisani su kroz EU regulative i propisuju pravila o proizvodnji, porijeklu, označavanju i kontroli proizvoda. Oznaka geografskog porijekla je oznaka koja identifikuje jako alkoholno piće kao alkoholno piće porijeklom s teritorije određene zemlje, regije ili lokaliteta na toj teritoriji, gdje se određeni kvalitet, reputacija ili druga karakteristika tog alkoholnog pića suštinski mogu pripisati njegovom geografskom porijeklu.

Pravni okvir u Evropskoj uniji

- Uredba (EU) br. 1143/2025 Evropskog parlamenta i Vijeća od 30. oktobra 2024. u pogledu registracija, izmjena, poništenja, provedbe zaštite, označivanja i obavještanja u vezi s oznakama geografskog porijekla i garantovano tradicionalnih specijaliteta te o izmjeni Provedbene uredbe (EU) 2019/34 u pogledu oznaka geografskog porijekla u sektoru vina i o stavljanju van snage provedbenih uredaba (EU) br. 668/2014 i (EU) 2021/1236.
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2025/26 o utvrđivanju pravila za primjenu Uredbe (EU) 2024/1143 u pogledu registracija, izmjena, poništenja, provedbe zaštite, označivanja i obavještanja u vezi s oznakama geografskog porijekla i garantovano tradicionalnim specijalitetima te o izmjeni Provedbene uredbe (EU) 2019/34 u pogledu oznaka geografskog porijekla u sektoru vina i o stavljanju van snage provedbenih uredbi (EU) br. 668/2014 i (EU) 2021/1236.
- Delegirana uredba Komisije (EU) 2021/1465 o izmjeni Uredbe (EU) 2019/787 u pogledu definicije aluzija na pravne nazive jakih alkoholnih pića ili na oznake geografskog porijekla za jaka alkoholna pića i u pogledu njihove upotrebe pri opisivanju, prezentovanju i označavanju jakih alkoholnih pića koja nisu jaka alkoholna pića koja se navode u aluziji.
- Uredba (EU) 2019/787 Evropskog parlamenta i Vijeća od 17. aprila 2019. o definisanju, opisivanju, prezentovanju i označavanju jakih alkoholnih pića, upotrebi naziva jakih alkoholnih pića u prezentovanju i označavanju drugih prehrambenih proizvoda, zaštiti oznaka geografskog porijekla za jaka alkoholna pića, upotrebi etilnog alkohola i destilata poljoprivrednog porijekla u alkoholnim pićima te stavljanju van snage Uredbe (EZ) br. 110/2008—detaljnije propisuje označavanje i kontrolu jakih alkoholnih pića s geografskim oznakama.

Porijeklo i proizvodnja

- ZOP – cijeli proizvodni proces (sirovina, destilacija, odležavanje, pakovanje) mora biti u registrovanoj regiji,
- ZOGP – barem jedna ključna faza proizvodnje mora biti u registrovanoj regiji,
- Proces mora biti u skladu sa specifikacijama proizvoda, uključujući sirovine, tehnologiju destilacije i odležavanje.

Sirovine

- Moraju dolaziti iz propisanih regija i biti određenog kvaliteta.

Odležavanje

- Ako specifikacija proizvoda zahtijeva odležavanje, mora se provoditi u određenim vrstama bačvi (npr. hrastove) te u propisanom trajanju. Službena kontrola provjerava evidenciju o odležavanju i praćenje procesa.

Označavanje mora jasno pokazivati:

- Naziv proizvoda,
- ZOP ili ZOGP oznaku,
- Regiju porijekla,
- Alkoholni sadržaj,
- Etiketa ne smije obmanjivati potrošača i mora biti u skladu s EU standardima.

Službena kontrola

- **Uključuje:** Inspekcije proizvodnih pogona, provjeru dokumentacije i evidencije o sirovinama i proizvodnji, uzorkovanje i laboratorijske analize,
- Nezavisna certifikacijska tijela mogu potvrditi usklađenost sa specifikacijom proizvoda.

Primjeri prevara u vezi s hranom su česti, posebno kada je riječ o proizvodima sa zaštićenim oznakama ili premium proizvodima.

Primjer: Lažno označavanje viskija kao “Scotch Whisky”

Šta se dogodilo: Proizvođač ili distributer prodavao je viski proizveden izvan Škotske, ali ga je označio kao “**Scotch Whisky**”, što je zaštićena oznaka porijekla ZOP ili (PDO u EU). Potrošači su kupovali proizvod vjerujući da je proizveden u Škotskoj prema strogim pravilima a to da je destilacija i odležavanje u određenim hrastovim bačvama trajala najmanje 3 godine.

Zašto je to prevara: Postoji namjerna obmana radi sticanja financijske koristi, jer “Scotch” viski ima znatno veću cijenu. Proizvod nije proizveden u propisanoj regiji niti je poštovao pravila proizvodnje. Oznaka je obmanjujuća za potrošače i krši EU regulativu o zaštićenim oznakama.

Posljedice: Povlačenje proizvoda s tržišta, novčane kazne i gubitak oznake.

Zaključak:

Pouke iz prevare u vezi s hranom pokazuju da su integritet proizvodnog lanca, transparentnost, službene kontrole, edukacija potrošača i stroge sankcije ključni su za zaštitu kvaliteta hrane i povjerenja u tržište. Službene kontrole i evidencija pomažu u otkrivanju falsifikata i sprečavaju prevare. Efikasna službena kontrola, redovne inspekcije i sankcije za nepoštene proizvođače odvraćaju od prevara.

Registri zaštićenih oznaka

Registri predstavljaju važan instrument u sistemu kontrole autentičnosti prehrambenih proizvoda, jer omogućavaju inspekcijskim organima, proizvođačima i potrošačima da provjere vjerodostojnost zaštićenih proizvoda i spriječe njihovo neovlašteno korištenje na tržištu.

Registri su službene baze podataka u koje se upisuju svi proizvodi koji su dobili pravnu zaštitu oznake (ZOP, ZOGP i GTS). Registri sadrže podatke o:

- nazivu proizvoda,
- vrsti oznake (ZOP, ZOGP i GTS),
- geografskom području,
- proizvođaču ili grupi proizvođača,
- datumu registracije i pravnom aktu zaštite.

Registri služe da se zvanično evidentiraju svi proizvodi koji su dobili pravnu zaštitu oznake, čime se omogućava:

- Transparentnost- svako može provjeriti da li je proizvod zaštićen,
- Pravna sigurnost – zaštita proizvođača od kopiranja i zloupotrebe,
- Informisanje potrošača – potrošači mogu lako pronaći autentične proizvode,
- Međunarodna zaštita – omogućava prepoznavanje oznaka i izvan zemlje porijekla.

Svrha registara je osigurati transparentnost, vjerodostojnost i pravnu zaštitu proizvoda sa geografskim oznakama. Registri štite proizvođače od plagijata i potrošače od obmane, istovremeno čuvajući kulturno i gastronomsko naslijeđe pojedinih zemalja.

Šta je eAmbrosia - EU register of Geographical Indications?

(EU registar oznaka geografskog porijekla)

eAmbrosia je pravni registar naziva poljoprivrednih proizvoda, vina i jakih alkoholnih pića koji su registrovani i zaštićeni u cijeloj EU. Omogućuje direktan pristup informacijama o svim registrovanim oznakama geografskog porijekla, uključujući pravne instrumente o zaštiti i specifikacije proizvoda. Sadrži i najvažnije datume i poveznice na zahtjeve i objave prije registracije oznaka geografskog porijekla.

[Europska komisija](#) >
 [Poljoprivreda i ruralni razvoj](#) >
 [Poljoprivredna proizvodnja](#) >
 [Oznake zemljopisnog podrijetla i sustavi kvalitete](#) >
 [Registri oznaka zemljopisnog podrijetla](#) >
 [Registar oznaka zemljopisnog podrijetla](#)

eAmbrosia

Unijin registar oznaka zemljopisnog podrijetla

eAmbrosia je pravni registar naziva poljoprivrednih proizvoda, vina i jakih alkoholnih pića koji su registrirani i zaštićeni u cijelom EU-u.

Omogućuje izravan pristup informacijama o svim registriranim oznakama zemljopisnog podrijetla, uključujući pravne instrumente o zaštiti i specifikacije proizvoda. Sadrži i najvažnije datume i poveznice na zahtjeve i objave prije registracije oznaka zemljopisnog podrijetla.

Informacije o tradicionalnim izrazima za vino i zajamčeno tradicionalnim specijalitetima možete pronaći i u odjeljku [Ostale poveznice](#) u nastavku.

Wine register ☐

Agricultural products register ☐

Spirit drinks register ☐

Geographical indications - Search

Product type 	File number min. 3 characters	Name min. 3 characters
Application type 	Country zone 	Country Bosnia and Herzegovina
Type 	Status 	Recognised producer group name min. 3 characters
Combined nomenclature code min. 3 characters (numeric code or text)		

Search

Reset

4 Records

Product type, Country, File number, Name, Status, Date, Combined nomenclature code

Product type 	Country 	File number 	Name 	Combined nomenclature code	Status 	Date 	
Food	Bosnia and Herzegovina	PGI-BA-03464	Travnički sir	0406 90	Applied	18/11/2025	
Food	Bosnia and Herzegovina	PDO-BA-03453	Гатачки кајмак из мјешине / Gatački kajmak iz mješine	04	Applied	11/09/2025	
Food	Bosnia and Herzegovina	PDO-BA-03431	Ekstra djevičansko maslinovo ulje Hercegovine	15	Applied	16/05/2025	
Food	Bosnia and Herzegovina	PGI-BA-2681	Livanjski sir	0406	Registered	22/11/2024	

Kako koristiti eAmbrosiu?

- Koristimo ga tako što posjetite web stranicu ili direktni link za eAmbrosiu <https://ec.europa.eu/agriculture/eambrosia/geographical-indications-register/>.
- Odaberemo kategoriju/vrstu proizvoda (hrana, vino i jaka alkoholna pića).
- U pretraživač unosimo: naziv proizvoda (npr. Livanjski sir), zemlju porijekla npr. Bosna i Hercegovina) i tip oznake (ZOP, ZOGP i GTS).
- Na dnu stranice svakog proizvoda možete preuzeti specifikaciju, pregledati datum specifikacije i vidjeti pravni akt kojim je oznaka odobrena.

eAmbrosia doprinosi stvaranju povjerenja između proizvođača i potrošača, jer osigurava da svaka oznaka ima jasno porijeklo, kvalitet i tradiciju iza sebe.

Šta je GI view?

(Alat za pretragu i pregled geografskih oznaka)

GI view je baza podataka koja se koristi kao dodatni alat za službenu kontrolu. Nudi javnosti općenito, kao i određenim zainteresiranim stranama sveobuhvatne informacije o svim geografskim oznakama zaštićenim unutar EU (uključujući zemlje koje nisu članice EU čije su geografske oznake zaštićene na nivou EU putem bilateralnih i multilateralnih sporazuma).

Šta možete pronaći u GI view-u?

- Tip oznake (npr. zaštićena oznaka porijekla (ZOP), zaštićena oznaka geografskog porijekla (ZOGP), geografske oznake (GI) za alkoholna pića,
- Pravni status oznake (registrovana, prijavljena, zaštićena),
- Podatke o proizvodu, zemlji/regiji, proizvodnom procesu i dodatne detalje kao što su mapa područja, fotografije proizvoda — kada proizvođači/grupe proizvođača dopune podatke,
- Sistem za filtriranje po zemlji, tipu proizvoda (hrana, piće, vino, duhanska pića), broju slučaja itd.

Zašto je koristan GI view?

- Omogućava potrošačima, proizvođačima i nadležnim organima da provjere autentičnost i status određene oznake,
- Pomaže u borbi protiv falsifikata i neovlaštenog korištenja oznaka, jer pruža javno dostupan uvid u službene podatke,
- Koristan za edukaciju i transparentnost tržišta — potrošači mogu vidjeti šta ova oznaka znači i koji su proizvodi zaštićeni.

Koristite ga tako što posjetite web stranicu EUIPO ili direktni link za GI view <https://www.tmdn.org/giview/> vidjeti primjer pretrage ispod:

Kako koristiti GI view?

Posjetite web stranicu EUIPO ili direktni link za GI view:

- U polje pretrage unesite naziv proizvoda, zemlju ili tip oznake,
- Filtrirajte po kategorijama (hrana, vino, alkoholna pića),
- Pregledajte podatke: registar-broj, datum zaštite, pravni akt, mapa područja, kontakt informacije proizvođača/grupe,
- Sačuvajte ili preuzmite podatke ako su potrebni za potvrdu ili dokumentaciju.

Opća napomena:

GI view je alat za pretragu i pregled svih geografskih oznaka, dok je eAmbrosia registar za detaljnu registraciju i pravnu zaštitu proizvoda unutar EU. Oba doprinose zaštiti tradicije, kvaliteta i autentičnosti proizvoda.

Prevara i obmana: Definicije i primjeri

Budući da ne postoji usklađena, međunarodno priznata zakonska definicija prevare u vezi s hranom, ova se problematika uglavnom reguliše kroz nacionalne zakone pojedinih država. Zbog toga se uočavaju određene razlike u definicijama i pristupima njenom tumačenju.

- **Prevara (*fraud*):** Svjesno predstavljanje proizvoda na način koji zavarava potrošače ili tržište, npr. prodaja proizvoda pod oznakom ZOP ili ZOGP koji ne ispunjavaju uslove.
- **Obmana (*misleading practice*):** Davanje informacija koje dovode potrošače u zabludu, čak i ako nije postojala namjera svjesne prevare.

Ukratko: Oznake kvaliteta (ZOP, ZOGP i GTS) služe kao alat zaštite i prevencije — one potrošačima daju povjerenje u autentičnost proizvoda, a proizvođače štite od prevara i lažnog označavanja.

Primjeri prevare s hranom:
➤ Namjerno izazivanje neusklađenosti između tvrdnji o prehrambenim proizvodima i njihovih stvarnih karakteristika predstavlja oblik obmane potrošača i kršenje standarda u sektoru hrane, što je prepoznato i definisano od strane Evropskog komiteta za standardizaciju (CEN) u Sporazumu s radionice 86. ➤ Svaka namjerna radnja poslovnog subjekta ili pojedinaca da obmane druge u pogledu integriteta hrane radi sticanja neprimjerene koristi. Vrste prevare s hranom uključuju, ali nisu ograničene na: krivotvorenje, zamjenu, razrjeđivanje, neovlašteno mijenjanje, simulaciju, krivotvorenje i lažno predstavljanje. (Komisija Codex Alimentarius, Codex odbor za inspekciju uvoza i izvoza hrane i sisteme certifikacije, CX/FICS 18/24/7).

Ključne karakteristike prevare u vezi sa hranom

Cilj prevara u vezi s hranom najčešće je smanjenje troškova proizvodnje ili povećanje profita, pri čemu ove radnje često dovode do kršenja pravnih propisa o hrani, označavanju proizvoda i zaštiti potrošača. Osim ekonomske štete, takve prevare mogu imati i ozbiljan negativan uticaj na zdravlje potrošača. Ključne karakteristike prevare u vezi s hranom, kako ih obično sadrže različite definicije, mogu se sažeti u četiri osnovna elementa, i to kako slijedi:

Prevare se mogu odvijati na različitim nivoima – od lokalnih proizvođača do međunarodnih lanaca. Najčešći oblici uključuju: lažno deklarisanje porijekla, označavanje proizvoda kao „organski“ ili „tradicionalni“ bez osnove, razrjeđivanje i miješanje proizvoda, te imitacije poznatih brendova. Postoji više kategorija prevare, koje se mogu pojaviti same ili u kombinaciji u slučaju prevare u vezi s hranom [vidjeti Prilog I]. Jedan od najčešćih oblika takvih prevara odnosi se upravo na zloupotrebu zaštićenih oznaka porijekla i geografskog porijekla.

Pravni okvir za poduzimanje mjera za suzbijanje prevare u vezi s hranom koje se odnose na imitacije proizvoda u EU i Bosni i Hercegovini

Službene kontrole u Evropskoj uniji (EU)

Službena kontrola hrane na tržištu uključuje i kontrolu prevara. Može se provoditi rutinski (planirana kontrola zasnovana na riziku) ili od slučaja do slučaja (neplanirano). Pravni osnov za kontrolu prevara s hranom u Evropskoj uniji regulisan je ***Uredbom (EU) 2017/625 Evropskog parlamenta i Vijeća od 15. marta 2017. godine o službenim kontrolama i drugim službenim aktivnostima kojima se osigurava primjena propisa o hrani i hrani za životinje, pravila o zdravlju i dobrobiti životinja, zdravlju bilja i sredstvima za zaštitu bilja*** (Uredba o službenim kontrolama).

Službene kontrole u EU su zvanični nadzor i provjera koje provode ovlaštena tijela država članica kako bi se osiguralo da:

- hrana i piće budu sigurni i ispravni,
- proizvodi ispunjavaju EU propise,
- potrošači budu zaštićeni od obmane.

Ko provodi kontrole?

- Nacionalna inspeksijska tijela država članica,
- Evropska komisija nadzire kako države članice sprovode kontrole,
- EFSA (Evropska agencija za sigurnost hrane) pruža naučnu podršku i savjete.

Šta obuhvataju?

- Sigurnost hrane i hrane za životinje,
- Autentičnost proizvoda (sprečavanje prevara i lažnih oznaka),
- Kontrolu proizvoda sa zaštićenim oznakama (ZOP, ZOGP, GTS),
- Kontrolu uvoza i izvoza hrane.

Svrha:

- Osigurati zdravlje potrošača,
- Zaštititi interese proizvođača i poštenu konkurenciju,
- Očuvati ugled evropskih proizvoda i oznaka kvaliteta.

Službene kontrole u Bosni i Hercegovini

Službena kontrola je svaki oblik kontrole koju provode nadležni organi s ciljem provjere pridržavanja propisa o hrani i hrani za životinje te pravila o zdravlju i dobrobiti životinja.

U Bosni i Hercegovini predmetna oblast definisana je Zakonom o hrani („Službeni glasnik BiH“, broj 50/04) i Pravilnikom o službenim kontrolama koje se provode radi verifikacije postupanja u skladu s

odredbama propisa o hrani i hrani za životinje te propisa o zdravlju i dobrobiti životinja („Službeni glasnik BiH”, br. 5/13 i 62/17).

Nadležni organi u Bosni i Hercegovini za provođenje odredbi navedenog Pravilnika o službenim kontrolama sa svojim definisanim nadležnostima su:

Za subjekte u poslovanju sa ostalom hranom:

- Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine,
- nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine odgovorni za prehrambeni sektor i provođenje zdravstvenog nadzora nad proizvodnjom i prometom hrane koja nije životinjskog porijekla.

Za subjekte u poslovanju s hranom životinjskog porijekla:

- Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine - Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine,
- nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta definisani Zakonom o veterinarstvu ("Službene novine Federacije BiH", broj 46/00), Zakonom o veterinarstvu u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 42/08 i 06/12) i Zakonom o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 34/02) u slučaju Brčko Distrikta.

Nadležni inspekcijski organi definisani:

- Zakonom o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 34/02), Zakonom o inspekcijama Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 69/05), Zakonom o inspekcijama Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 74/10), Zakonom o inspekcijama Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", br. 24/08 i 25/08).

Službene kontrole hrane na tržištu uključuju i kontrolu prevara. Ovo se može izvoditi rutinski (planirana kontrola zasnovana na riziku) ili od slučaja do slučaja (neplanirano). Službena kontrola nije samo „formalnost“.

Glavni cilj službene kontrole je:

- Zaštita potrošača – da dobiju proizvod koji stvarno odgovara oznaci i kvalitetu koji očekuju.
- Zaštita proizvođača – sprečava nepoštenu konkurenciju, npr. da neko drugi prodaje proizvod kao “ZOP” iako to nije.
- Kontrola autentičnosti proizvoda – osigurava da proizvod potječe iz regije i da je proizveden prema pravilima.

AREA OF WORK

Reg (UE) No. 625/2017

on official controls and other official activities performed to ensure the application of food and feed law, rules on animal health and welfare, plant health and plant protection products

Traceability

Food labelling

Quality Controls

Opće obaveze koje se odnose na organizaciju službenih kontrola u Evropskoj uniji i Bosni i Hercegovini.

Uredba o službenim kontrolama (EU) 2017/625, član 9., opća pravila o službenim kontrolama:

- 1) Nadležna tijela redovno provode službene kontrole svih subjekata, na osnovu rizika te s odgovarajućom učestalošću, uzimajući u obzir [...] sve informacije koje upućuju na vjerovatnoću dovođenja potrošača u zabludu, posebno u vezi s prirodom, identitetom, osobinama, sastavom, količinom, trajnošću, zemljom porijekla ili mjestom porijekla te metodom izrade ili proizvodnje hrane.
- 2) Nadležna tijela službene kontrole provode redovno, pri čemu je odgovarajuća učestalost utvrđena na osnovu rizika, kako bi se utvrdila moguća namjerna kršenja pravila [...] počinjena prevarnim ili obmanjujućim praksama, te uzimajući u obzir informacije u vezi s takvim kršenjima koje se razmjenjuju putem mehanizama administrativne pomoći. [...].

Pravilnik o službenim kontrolama koje se provode radi verifikacije postupanja u skladu s odredbama propisa o hrani i hrani za životinje te propisa o zdravlju i dobrobiti životinja, član 3., opće obaveze koje se odnose na organizaciju službenih kontrola:

1. Službene kontrole provode se redovno na osnovu procjene rizika s odgovarajućom učestalošću, kako bi se postigli ciljevi ovog pravilnika, uzimajući u obzir:
 - a) identificirane rizike povezane sa životinjama, hranom ili hranom za životinje, poslovanje s hranom ili hranom za životinje, upotrebom hrane ili hrane za životinje ili bilo kojim procesom, materijalom, materijom, aktivnosti ili postupkom koji mogu uticati na sigurnost hrane ili hrane za životinje, na zdravlje ili dobrobit životinja;
 - b) dokumentaciju o prethodnom radu subjekata u poslovanju s hranom ili hranom za životinje koja se odnosi na usklađenost s propisima o hrani ili hrani za životinje, o zdravlju i dobrobiti životinja;
 - c) pouzdanost svih samostalnih provjera koje su već izvršene i
 - d) bilo kakve informacije koje mogu ukazati na neusklađenost.

Primjer:

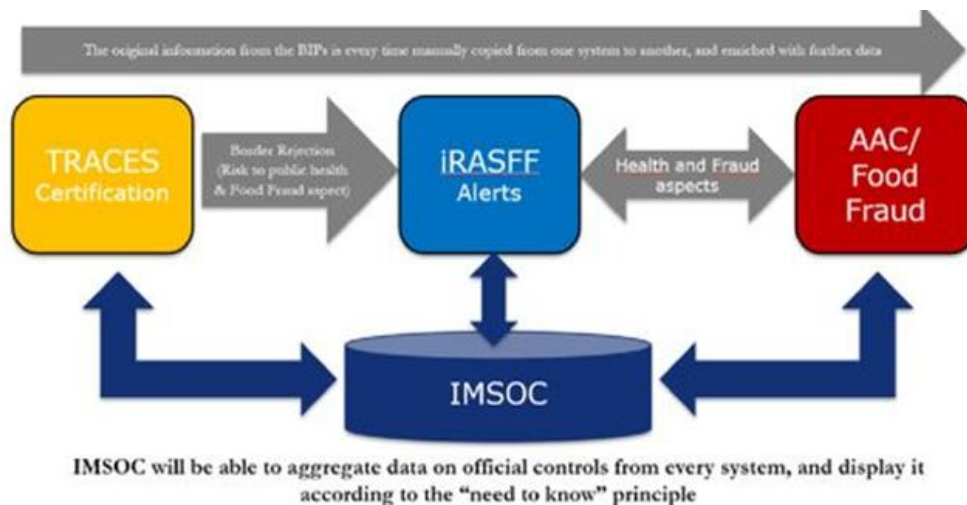
Sir “Parmigiano Reggiano” mora biti proizveden u regiji Parma i slijediti stroge proizvodne procedure. Ako proizvođač napravi isti tip sira van dozvoljene regije i nazove ga “Parmigiano Reggiano”, to predstavlja zloupotrebu zaštićene oznake. Slučajevi kao ovaj pokazuju važnost registara (e-Ambrosia, GI view) i službene kontrole za očuvanje tradicije i kvaliteta.

Praćenje i kontrole prevara povezanih s hranom

IMSOC – Information Management System for Official Controls (Informacijski sistem za službene kontrole) definisan je u zakonodavstvu Evropske unije, tačnije u Uredbi Komisije (EU) 2019/1715 od 30. septembra 2019. o utvrđivanju pravila za funkcionisanje sistema za upravljanje informacijama za službene kontrole i njegovih sistemskih komponentata. Cilj navedene Uredbe je:

- objedinjavanje više postojećih sistema koji su ranije funkcionisali odvojeno (TRACES, RASFF i AAC),
- omogućavanje bolje koordinacije i razmjene podataka između nadležnih tijela država članica EU.

Izvor: Evropska komisija, DG SANTE (Direktorat za zdravlje i sigurnost hrane)

TRACES Certification (Sistem za kontrolu trgovine i stručnost)

- Sistem za praćenje i certificiranje trgovine životinjama, hranom i hranom za životinje unutar i izvan EU. Bilježi granična odbijanja (*border rejections*) ako postoji rizik za javno zdravlje ili sumnja na prevaru s hranom.

IRASFF Alerts Systems for Food and Feed (Integrirani sistem za brzo uzbunjivanje u vezi hrane i hrane za životinje u EU)

- Dio RASFF sistema – koristi se za brzu razmjenu informacija o rizicima u hrani i hrani za životinje. Pokriva i zdravstvene i prevarne aspekte (npr. ako se otkrije da je proizvod i opasan i lažno označen).

AAC Food Fraud (Administrativna pomoć i saradnja, prevare sa hranom)

- Sistem za saradnju država članica EU kod slučajeva prevare s hranom (npr. lažno označavanje, zamjena sastojaka, lažno porijeklo). Fokus je na namjernim obmanama, ne nužno na rizicima po zdravlje.

Različite institucije i tijela Evropske unije sarađuju u borbi protiv rizika i prevare povezanih s hranom. Ova slika prikazuje evropski sistem saradnje u kontroli i provođenja propisa o sigurnosti hrane:

Tri glavne grupe institucija koje sarađuju (na slici iznad):

- *Administrative authorities* (administrativna tijela). Njihov cilj je osigurati usklađenost, analizu rizika, kontrolu i istraživanje u području sigurnosti hrane.
- *Judicial authorities* (Pravosudna tijela). Oni pomažu u kaznenom progonu slučajeva koji uključuju teže prevare ili kriminalne mreže povezane s hranom.
- *Law enforcement authorities* (Tijela za provedbu zakona). Njihov zadatak je istraživanje i razbijanje mreža koje se bave ilegalnim prometom ili prevarama s hranom.

Integrirani sistem brzog uzbunjivanja za hranu i stočnu hranu (iRASFF)

Sistem brzog uzbunjivanja za hranu i hranu za životinje) i AAC (administrativna pomoć i saradnja) opisani u članu 50. Uredbe (EZ) br. 178/2002 i članu 102. i 108. Uredbe (EU) 2017/625. Može se koristiti za efikasnu međunarodnu saradnju o proizvodima koji predstavljaju rizik utvrđen tokom službene kontrole. Sistem omogućava prenos novih obavještenja o proizvodima koji predstavljaju rizik ili poduzimanje mjera po prethodno poslanim obavještenjima od strane drugih članova.

Administrativna pomoć i saradnja - Prevare s hranom (AAC Administrative Assistance and Cooperation– Food Fraud) je modul, koji je također integriran u iRASFF platformu. Ako je prevara ekonomske prirode (ali ne predstavlja rizik po zdravlje), tada se koristi AAC. AAC je IT alat koji koristi mreža koju čine Komisija i tijela za vezu koja su države članice odredile u skladu s članom 103. stav 1. Uredbe (EU) 2017/625 radi olakšavanja komunikacije među nadležnim tijelima. Europska komisija razvila je i upravlja informacijskim sistemom administrativne pomoći i saradnje (AAC) koji državama članicama i Komisiji omogućuje da sigurno dijele informacije o sumnjama na neusklađenost i potencijalnim namjernim kršenjima zakonodavstva EU-a o poljoprivredno-prehrambenom lancu. Nadležna tijela u dotičnim državama članicama međusobno pružaju administrativnu pomoć u skladu s člancima od 104. do 107. Uredbe (EU) 2017/625. Time se olakšavaju prekogranične istrage i to može pridonijeti prikupljanju informacija i dokaza potrebnih za okončanje predmeta. Kvaliteta i pravovremenost razmjene informacija od ključne su važnosti.

Mreža za prevare povezane s hranom (*Food Fraud Network, FFN*)

Mreža EU za prevare povezane s poljoprivredom i hranom povezuje Komisiju i svako tijelo za vezu koje su imenovale države članice, Švicarska, Norveška i Island. Ova mreža, koju čine Komisija, Europol i tijela za vezu koju su države članice odredile u skladu s članom 103. stav 1. Uredbe (EU) 2017/625, služi za olakšavanje razmjene informacija o obavijestima o prevarama povezanim s hranom.

U saradnji s FFN, Centar znanja Evropske komisije za prevare s hranom i kvalitet hrane, koji djeluje pri Zajedničkom istraživačkom centru (*Joint Research Center, JRC*) pruža svoje stručno znanje o hrani, a Evropski ured za borbu protiv prevara (OLAF) i Agencija za saradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva Evropske unije (Europol) provode potrebne istrage.

Saradnja službenika koji raspolažu znanjem o poljoprivredno-prehrambenom lancu EU, policijskih i carinskih službenika s istražnim ovlastima, sudaca i pravosudnih organa od iznimne je važnosti za borbu protiv prevara u poljoprivredno-prehrambenom lancu, i na nacionalnom nivou i na nivou EU.

Od 2013. godine članovi FFN-a razmjenjuju informacije i sarađuju u pitanjima u kojima se suočavaju s prekograničnim kršenjima zakonodavstva EU, o poljoprivredno-prehrambenom lancu, u skladu s pravilima utvrđenima u Uredbi (EU) 2017/625.

FFN omogućuje pomoć, koordinaciju i komunikacije među nadležnim tijelima, a posebno slanje i primanje zahtjeva za pomoć.

Tijela za kontakt/saradnju dužna su razmjenjivati informacije potrebne za provjeru usklađenosti sa zakonodavstvom o poljoprivredno-prehrambenom lancu sa svojim kolegama i, u određenim slučajevima, s Komisijom, ako rezultati službenih kontrola zahtijevaju djelovanje u više zemalja.

Sistem brzog uzbunjivanja za hranu i hranu za životinje u Bosni i Hercegovini

Pravni osnov za Sistem brzog uzbunjivanja za hranu i hranu za životinje u Bosni i Hercegovini predstavlja Zakon o hrani („Službeni glasnik BiH”, broj 50/04), koji slijedi osnovna načela Uredbe (EZ) 178/2002, osniva Agenciju za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine te donosi pretpostavke za uspostavljanje RASFF sistema na nivou Bosne i Hercegovine.

Agencija za sigurnost hrane BiH predstavlja kontakt tačku Bosne i Hercegovine, kao treće zemlje za EU RASFF Evropske komisije i koordinira bh. sistemom brzog uzbunjivanja za hranu i hranu za životinje, kao nacionalna kontakt tačka. U sistemu na nivou BiH učestvuju institucije BiH, entiteta i Brčko distrikt BiH, odgovorne za sigurnost hrane, zaštitu zdravlja i interesa potrošača, zdravlja i dobrobiti životinja te zdravlja bilja na teritoriju naše zemlje. Pri svakoj instituciji u sistemu određene su kontakt tačke/službena lica zadužena sa protok informacija i postupanje po obavijestima na efikasan način u skladu sa procijenjenim rizikom.

U slučajevima prevare povezane s hranom prekograničnog karaktera (EU i treće zemlje) država koja nije članica EU se obavještava i traži provođenje dalje istrage putem pisma DG SANTE (Glavna direkcija za zdravlje i sigurnost hrane).

Javno dostupni mjesečni sažeti izvještaji o slučajevima prevara povezanih s hranom: https://knowledge4policy.ec.europa.eu/food-fraud-quality/monthly-food-fraud-summary-reports_en

Centar znanja za prijevare s hranom i kvalitetu hrane (KC-FFQ) izrađuje i ima smisla za znanstvene informacije radi zaštite autentičnosti i kvalitete hrane u EU-u

Pregled Teme Resursi Vijesti O

[Početna stranica](#) > [Prijevara i kvaliteta hrane](#) > [Mjesečno izvješće JRC-a o prijevarama s hranom](#)

STRANICA 22 POSLJEDNJE AŽURIRANJE: STUDENOG 2025.

Mjesečno izvješće JRC-a o prijevarama s hranom

Prijevara i kvaliteta hrane

Pristup RASFF portalu: <https://webgate.ec.europa.eu/rasff-window/screen/search> ↓

European Commission

RASFF Window

Welcome

Search
Consumers

[Home](#) > [Search](#)

Date

Pick a range

Start Date - End Date

Countries

Any ▾

Type

Any ▾

Status

Any ▾

Product

Any ▾

Risk

Any ▾

Reference

1234.5678

Subject

e.g. caffeine food supplement

Search

Reset

DG for Health and Food Safety

Contact us
Contact information of the DG

More about us
Accessibility
Privacy Statement

Pristup na RASFF portal za potrošače sa spiskom zemalja koje koriste ovaj sistem:

<https://webgate.ec.europa.eu/rasff-window/screen/consumers> ↓

RASFF Window

Welcome

Search Consumers

Home > Consumers

CONSUMERS PORTAL

RASFF notifications linked to consumer recalls or consumer information.

Country 	ISO	Number of notifications	Actions	National Consumer portal
 All Member Countries	EU	92	 RSS	
 Austria	AT	18	 RSS	
 Belgium	BE	34	 RSS	
 Bulgaria	BG	7	 RSS	
 Croatia	HR	7	 RSS	
 Cyprus	CY	3	 RSS	
 Czech Republic	CZ	10	 RSS	
 Denmark	DK	14	 RSS	
 Estonia	EE	5	 RSS	
 Finland	FI	7	 RSS	

Prilog I. Kategorije prevara povezanih s hranom

Postoji više kategorija prevara povezanih s hranom koje se mogu pojaviti same ili u kombinaciji.

1. KRIVOTVORENJE/NEOVLAŠTENO MIJENJANJE PROIZVODA

Namjerno dodavanje strane tvari ili elementa niže kvalitete; zamjenom vrjednije supstance ili elementa sa manje vrijednim ili inernim sastojcima

1.1 Zamjena

Proces zamjene hranjive tvari, sastojka, namirnice ili dijela hrane (često onog sa visokom vrijednošću), drugim nutrijentom, sastojkom, hranom ili dijelom hrane (često onim sa nižom vrijednošću).

- 1.1.1 Nutrijent npr., proteini zamijenjeni mašću.
- 1.1.2 Sastojak npr., visokovrijedno ulje zamijenjeno uljem niže vrijednosti (suncokretovo ulje se prodaje kao ekstra djevičansko maslinovo ulje) dodatak pilećeg mesa u „paštetu samo od guske i svinjetine“; ovlašteni GMO proizvod koji nije označen kao GMO.
- 1.1.3 Vrste npr. visokovrijedne vrste ribe zamijenjene ribljim vrstama manje vrijednosti pri prodaji prerađenih proizvoda (file, riblje pite). Ovčije mlijeko zamijenjeno kravljim mlijekom.

1.2 Razvodnjavanje

Proces miješanja tečnog sastojka visoke vrijednosti sa tekućinom niže vrijednosti kako bi se povećala ukupna zapremina i smanjila koncentracija. npr. dodavanje vode u mlijeko ili voćni sok.

1.3 Uklanjanje sastojka koji je trebao biti prisutan u proizvodu

npr. uklanjanje eteričnih ulja iz bilja i začina koji se prodaju kao cijeli začini; uklanjanje piperina iz bibera; uklanjanje omega 3 komponenti iz ribe.

1.4 Neodobreno/nedeklarisano poboljšanje

Dodavanje neodobrenih i neprijavljenih spojeva prehrambenim proizvodima kako bi se poboljšali njihovi kvaliteti. npr. upotreba nitrita (i drugih aditiva) za poboljšanje boje tune, melamina u mlijeku (pretvaranje usmjereno na povećanje sadržaja dušika u već razrijeđenom mlijeku); upotreba nedozvoljenih hemikalija u začinima (olovni hromat u kurkumi).

1.5 Neodobreni/nedeklarisani tretman, proces ili proizvod

- 1.5.1 Pesticidi
- 1.5.2 Promotori rasta
- 1.5.3 Rukovanje, pakovanje, transport, skladištenje npr. proizvodi koji nisu pravilno uskladišteni/transportovani, na odgovarajućoj temperaturi, u propisnom pakovanju, ponovo zamrzavani
- 1.5.4 Dekontaminacija na primjer, hemijski tretman, aditivi, biocidi, zračenje

1.6 Prikrivanje

Proces skrivanja niske kvalitete prehrambenih sastojaka ili proizvoda. npr. (i), kontaminirano, prljavo, trulo meso i proizvodi od ribe tretirani sredstvima za poboljšanje hrane ili nedozvoljenim aditivima (nitrati i nitriti, boje, enzimi, arome, antioksidansi, tretman ugljičnim monoksidom); (ii) mješavina tečnosti ili čvrstih materija koja sadrži ostatke ili zagađivače kako bi se dostigle zakonske granice (MRL ili ML).

2. KRIVOTVORENJE

Povreda prava intelektualnog vlasništva, uključujući sve aspekte originalnog proizvoda ili ambalaže koji se repliciraju, na primjer proces kopiranja naziva robne marke, koncepta pakovanja ili metode obrade radi materijalne dobiti.

- 2.1** IPR (zaštitni znakovi ili patenti) npr. imitacija vina i jakih alkoholnih pića s lažnim etiketama popularne marke,
- 2.2** Zaštićena oznaka porijekla (ZOP), zaštićena oznaka geografskog porijekla (ZOGP), garantovano tradicionalni specijalitet (GTS),
- 2.3** Organski/neorganski,
- 2.4** Korištenje loga EU (isključujući organski i ZOP/ZOGP).

3. KRIVOTVORENJE DOKUMENTA

Proces kreiranja, prilagođavanja ili imitiranja dokumenata kao što su potvrde, pasoši i drugi identifikacioni, administrativni dokumenti

- 3.1** Uvjerjenje o zdravlju životinja, bilja i ljudi,
- 3.2** Službeni evidencijski broj,
- 3.3** Pasoš, identifikacija (uključujući serijski broj i pečat),
- 3.4** CMR dokument,
- 3.5** Plan puta (dobrobit životinje).

4. SIVO TRŽIŠTE

Proizvodnja, krađa i preusmjeravanje koji uključuju neovlaštene kanale prodaje proizvoda (pitanja sljedivosti).

- 4.1** Krijumčarenje, ilegalni uvoz, proizvodnja i trgovina (uključujući zdravstvena ograničenja za ljude, životinje, biljke),
- 4.2** Krađa i preprodaja,
- 4.3** Zaštićene vrste (CITES),
- 4.4** Nelegalno klanje,
- 4.5** Neodobreni i ne registrovani objekti.

5. POGREŠAN OPIS/POGREŠNO OZNAČAVANJE/POGREŠNO BRENDIRANJE

Stavljanje eksplicitnih lažnih/informacija koje dovode u zabludu/obmanjujućih informacija na ambalažu radi ekonomske dobiti.

- 5.1** Datum isteka/proizvodnje,
- 5.2** Tvrdnje o nutritivnim/zdravstvenim vrijednostima,
- 5.3** Navodi o geografskim oznakama geografskog (isključujući ZOGP; ZOP, GTS),
- 5.4** Uslovi o kvaliteti npr. (Ne)veganski, (ne)vegetarijanski, (ne)halal, (ne)košer, dobrobit životinja (slobodni/zatvoreni uzgoj, uzgoj na otvorenom), „bez“, „puna“ (npr. bez glutena), način proizvodnje/ tehnike proizvodnje/hvatanja/uzgoja (npr. zanatski, ribolovni metod, divlja naspram uzgojene životinje),
- 5.5** Količina: težina/zapremina.

Prilog II. Primjeri analitičkih rješenja autentičnosti hrane

MLIJEKO I MLIJEČNI PROIZVODI

Mlijeko se smatra jednom od sedam namirnica koje su najviše izložene krivotvorenju zbog ekonomskih razloga. Zbog velike potražnje za mlijekom i vrijednosti nekih mliječnih proizvoda, prevare u mliječnoj industriji su postale široko rasprostranjen problem i stvarna briga za mnoge potrošače i nadležne organe, jer krivotvorenje neminovno smanjuje kvalitetu proizvoda i može dovesti do opasnosti koje mogu ugroziti zdravlje.

- Pregled metoda za ispitivanje autentičnosti

Analitička tehnika	Indikativni podaci ili analit	Pitanje/informacija autentičnosti
Krioskopija	Tačka zamrzavanja	Dodavanje vode
Spektroskopija	Spektroskopski profil	Dodavanje vode; melamin; dodatak lipida ili proteina iz povrća; falsifikat (neciljani pristup)
Izoelektrično fokusiranje	kravlji γ 2- i γ 3-kazeini	Kravlje mlijeko u ovčijem, kozjem i bivoljem siru
Imunokromatografska testiranja lateralnog toka	Kravlji imunoglobulin G	Sirovo kravlje mlijeko u ovčijem i kozjem mlijeku i siru
ELISA	Kravlji imunoglobulin G	Sirovo kravlje mlijeko u ovčijem i kozjem mlijeku i siru
Konkurentna ELISA	Povećano mišje monoklonsko antitijelo na kravlji κ -kazein	Sirovo i termički obrađeno kravlje i bivolje mlijeko u mlijeku i siru drugih vrsta
Konkurentna ELISA	Glikomakropeptid κ -kazeina	Sirutka od kravljeg sirila u kravljem mlijeku i mliječnim proizvodima
GC-FID	Masne kiseline, triacilgliceroli	Biljne ili druge životinjske masti
PCR specifičan za vrstu, PCR u realnom vremenu, PCR-RFLP, LAMP, NGS	Molekularni markeri	Krivotvorenje u vezi s porijeklom vrste
Spektrometrija masa (LC-MS i MALDI-TOF-MS)	Specifični peptidi	Krivotvorenje u vezi s porijeklom vrste; ocjenjivanje svježina; dodatak stranih proteina
IRMS	Izotopsko uzimanje otisaka prstiju	Oznaka geografskog porijekla
ICP-AES, ICP-MS	Metali u tragovima	Oznaka geografskog porijekla

MED

Hiljadama godina med proizvode pčele na isti način i nudi širok spektar raznolikosti. EU je uvrstila med na top deset prehrambenih proizvoda koji su najviše izloženi riziku od prevare s hranom, stavljajući dodatni fokus na prevare povezane s medom. Med je vrlo osjetljiv na krivotvorenje motivisan ekonomskim razlozima, posebno na dodavanje šećernih sirupa i razrjeđivanje vrhunskog meda sa jeftinijim vrstama.

- Pregled metoda za ispitivanje autentičnosti

Analitička tehnika	Indikativni podaci, analit ili parametar	Pitanje/informacija autentičnosti
Mikroskopija	Analiza polena	Botanički i geografski izvor
Refraktometrija	Sadržaj vlage	Usklađenost sa propisanim ograničenjima
Konduktimetrija	Električna provodljivost	Razlikuje cvjetni med i medljiku
Kolorimetrija	Dijastaza	Detektuje zloupotrebu toplote
HPLC, kolorimetrija (HMF)	Hidroksimetilfurfural	Detektuje zloupotrebu toplote
Fotometrija	α -amilaza stabilna na toplinu (suroga dijastaze)	Strani enzim kao marker dodataka stranog sirupa
HPLC, GC	Šećeri	Šećerni profil, otkriva abnormalni profil šećera
IRMS	^{13}C omjeri cijelog meda i ekstrahiranih proteina	Detektuje dodatne šećere iz C4
IRMS	Odnosi izotopa H, C, N i S	Oznaka geografskog porijekla
^1H -NMR	Neciljani i ciljani skrining u odnosu na referentnu bazu podataka, šećeri	Dodaci sirupa, odstupanja u kvalitetu, manjoza, botaničko/geografsko porijeklo
IRMS	Odnosi izotopa H, C, N i S	Oznaka geografskog porijekla
LC-UV	Strane β -/- γ -amilaze (surogati dijastaze)	Strani enzim kao marker za dodavanje stranog sirupa
LC-ELSD	Oligosaharidi specifični za sirup	Molekula markera za dodavanje stranog sirupa
LC-MS	Molekula markera	Specifičan marker za dodatke rižinog sirupa / sirupa od manioke
LC-MS	Boja E150d	Dodatak boja ili bojila
LC-ELSD	Manjoza	Molekula markera za dodavanje stranog sirupa
LCMS	Psikoza	Molekula markera za dodavanje stranog sirupa

MESO I MESNI PROIZVODI

Općenito, goveđe meso je glavni mesni proizvod s dodanom vrijednošću kojim se najviše trguje, pa stoga može doći do velikih problema oko njegove autentičnosti. Međutim, neka pitanja autentičnosti se tiču drugih vrsta mesa kao što su perad ili janjetina. Prevare u lancu mesa uglavnom se odnose na financijske probleme povezane s prevarom sa visokovrijednim namirnicama poput govedine, s dodanim jeftinijim sastojcima. Međutim, mogu se pojaviti i druge prevare u industriji mesa, kao što su:

- 1) porijeklo mesa i režim ishrane životinja (kao u slučaju certificiranih regionalnih proizvoda od peradi i jagnjetine, na primjer);
- 2) zamjena sastojaka mesa drugim životinjskim vrstama, tkivima, mastima ili proteinima;
- 3) modifikacija metoda prerade proizvoda od mesa; i
- 4) dodavanje nemesnih komponenti kao što su voda ili aditivi.

➤ Pregled metoda za ispitivanje autentičnosti

Analitička tehnika	Indikativni podaci ili analit	Pitanje/informacija o autentičnosti
Multipleksni PCR	Molekularni biomarker	Zamjena vrsta
ORBIT (brzi test za identifikaciju kravljih proizvoda)	Antitijela i antigeni	Zamjena vrsta
PROFIT (brzi test na peradi koja se uzgaja na otvorenom)	Antitijela i antigeni	Zamjena vrsta
ELISA	Proteini soje	Zamjena proteina
Gravimetrijska metoda	Ukupan sadržaj masti	Zamjena masti
Kolorimetrijska metoda	Nitriti i nitrati	Dodatak nitrita i nitrata
Spektroskopska metoda	Nitriti i nitrati	Dodatak nitrita i nitrata
Spektrometrijska metoda	Ukupan sadržaj fosfora	Dodatak fosfora i polifosfata
Gravimetrijska metoda	Voda	Dodatak vode
Nuklearna magnetna rezonanca	Voda	Dodatak bojila, aroma i konzervansa
Genetske metode	DNK	Zamjena vrsta
ELISA i PCR	Protein soje	Zamjena proteina
Genetske metode	DNK	Zamjena pasmine
Genetske metode	Mikrosatelitski DNK markeri	Zamjena pasmine
Induktivno spregnuta masa plazme	Elementi u tragu	Oznaka geografskog porijekla
Masena spektrometrija s omjerom izotopa	Stabilni omjeri izotopa	Oznaka geografskog porijekla